



L'Aguilera

El Pla del Penedès

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Lloc/Adreça:	Paratge de l'Aguilera, a 1 quilòmetre al nord del poble del Pla del Penedès.
Emplaçament	Al nord del poble, a 1 km, al límit del TM amb Torrelavit.
Alçada:	257,0
Coordenades:	
Latitud:	41.4277
Longitud:	1.71695
UTM Est (X):	392793
UTM Nord (Y):	4587032

Classificació

Número de fitxa	08164 - 25
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Renaixement Contemporani Historicista Popular
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL - Conjunt nº 17 Annex 4 POUM. Clau 16.
Número inventari	2752, IPAC
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	000302300CF98E / 08163A00100021/ 000302400CF98E
Autoria de la fitxa	Josep Font i Piqueras
Data de registre de la fitxa:	dj., 18/05/2017 - 02:00

Descripció

Masia, d'origen medieval i amb reformes d'època contemporània, i conjunt d'edificacions annexes, entre les quals la Capella de la Mare de Déu del Roser, del segle XVII.

L'Aguilera es un casal situat al nord-oest del terme municipal del Pla del Penedès, pràcticament tocant amb el límit (escassos 10 m) amb el terme de Torrelavit. Dista del poble del Pla aproximadament 1 quilòmetre i s'hi accedeix per una pista, camí de l'Aguilera, que surt en direcció nord del PK 2+100 de la carretera BV-2153.

Conforma el conjunt arquitectònic el mas, edifici principal, la torre defensiva que se li adossa per l'oest, així com diversos edificis annexos, destinats a habitatge dels masovers i a usos agraris, situats de forma alineada al nord de l'edifici principal. Pràcticament tot el conjunt és clos per diverses tanques, amb diversos portals d'accés, de les que en destaca el baluard que protegeix el front davanter, principal de la hisenda, situat al sud.

L'edifici principal, antic casal, correspon a una notable edificació de planta rectangular, lleugerament trapezoïdal, aproximadament de 300m² de superfície. L'aspecte de l'edifici és indubtablement el d'un imponent casal senyorial, acrescut per la solemne torre defensiva. L'aspecte de l'immoble és d'una arquitectura pròpia del segle XVII, amb trets renaixentistes a les finestres. El volum comprèn planta baixa, pis i planta sota coberta. La composició és totalment simètrica, seguint quatre eixos d'obertures.

L'accés principal es situa en el segon eix d'obertures des de l'est. Es tracta d'un portal adovellat, d'arc de mig punt, amb l'angle esplandit. Les tres finestres de la planta baixa són rectangulars, de llindes rectes, de pedra, protegides per una reixa de ferro. A la planta pis presenta quatre finestres, totes idèntiques, emmarcades per una vasa d'adorn ressaltada i amb un ampit lleugerament volat i motllurat, tot d'estil renaixentista. Destaca especialment el plafó de pedra situat just entre l'ampit de la segona finestra i l'accés a l'edifici, esculpit, que incorpora el blasó familiar, sostingut per dos àngels i emmarcat per dues columnes. L'escut té esborrada la càrrega i és coronat per un elm de cavaller, probablement del segle XVII. La planta sota coberta presenta quatre petits finestrans i la façana és coronada per un ràfec comú, de teules, notablement volat. La coberta és a dues aigües, amb el carener paral·lel a la façana.

La torre defensiva es situa a l'oest de l'edifici, avançada pràcticament al front de façana; únicament s'adossa a l'edifici una petita part. La torre està aixecada sobre la Capella del Roser, que en constitueix la planta baixa. És de planta rectangular, gairebé quadrada, d'uns 7 per 6,5 m. Disposa com a mínim de 3 pisos i terrat. L'aspecte de la torre és d'estil historicista, probablement del segle XIX. Al primer pis disposa de finestres d'arc carpanell, mentre que el que probablement és el tercer pis hi ha un òcul, possible tronera, i tres finestrans quadrats a cada façana. Finalitza la torre amb una motllura de la que arranquen els merlets perimetrals, clarament historicistes, separats entre ells per sageteres.

La planta baixa de la torre correspon a la Capella de la mare de Déu del Roser, amb el portal situat en el lateral est. És d'estil renaixentista, motllurat, amb un cercle a la llinda que inclou el monograma IHS. Sobre aquesta hi ha un òcul i a l'esquerra de la porta una finestra quadrada. La capella és possiblement una obra contemporània a la refacció del casal durant el segle XVII o de poc abans. Segons Salvador Llorac se'n té notícies des d'inicis del segle XVII (LLORAC, 2015: 206). Els sostre de l'interior és de volta de nervis.

Observacions:

Cont. Descripció:

A la part posterior del casal s'hi adossen altres immobles, com la masoveria i diverses naus agrícoles i magatzems, amb diversos portals, la majoria d'arcs escarsers, del segle XIX o inicis del XX. Destaca també l'anomenat "cosidor", una glorieta també d'estil historicista amb els angles decorats amb merlets i dentellons.

En el baluard que clou l'edifici principal, tot ell també emmerletat, hi destaca un segon plafó situat sobre la porta oriental, també amb blasó, sostingut per lleons, amb els elements del camper repicats.

Història

Els antecedents de l'Aguilera són plenament medievals, quan constituïa una quadra del terme de Terrassola. El primer document conegut data del 1395, corresponent a una època a Bartomeu Bolet del mas de "Zaguilera" del terme de Terrassola feta pel preceptor del monestir de Santa Maria de Solsona. Els Bolet eren mercaders i cavallers, que apareixen en la documentació de la Generalitat com a "Bolet de l'Aguilera". Es coneix també el 1628 mossèn Bolet de l'Aguilera era procurador de la senyora de Cubells. Al Museu Balaguer, de Vilanova i la Geltrú, hi ha dues rajoles amb un escut heràldic que incorpora una àguila que poden ser de la família. Sembla ser que el darrer de la nissaga va ser Joaquim Llätzer Bolet i Vilar, que sembla que tingué descendència.

El patrimoni va passar a mans de Jeroni de Miquel, cavaller i ciutadà honrat de Barcelona, mestre de camp dels exèrcits de Catalunya i conseller segon de Barcelona, entre d'altres càrrecs. Salvador Llorac pensa que els escuts heràldics existents a l'edifici de l'Aguilera possiblement van ser col·locats per Jeroni de Miquel, quan fou ennoblit l'any 1643 pel rei de França, aleshores també compte de Barcelona, qui en finalitzar la Guerra dels Segadors degué fer esborrar les armes que li havia atorgat el rei foraster (LLORAC, 2015: 204). En un document de l'any 1683 hi consta que Jeroni de Miquel disposava d'un mas, castell i quadra, amb tota la jurisdicció civil i criminal, mer i mig imperi, a l'Aguilera. Per un capbreu de 1699 es coneix que l'Aguilera era propietat de Francesc de Miquel i Descatllar, fill de Jeroni, juntament amb la quadra de Puigdàlber. El 1728 el castell i terme de l'Aguilera eren de Jeroni de Miquel i Torné; el 1736 del seu fill Domènec de Miquel; el 1807 del tinent coronel Felip de Miquel i de Blondel, que el 1819 va informar a l'alcalde de Terrassola que l'Aguilera havia quedat agregada al Pla del Penedès en motiu d'una sol·licitud que ell mateix havia promogut.

En el cadastre de 1857 consta com a propietat del mateix Felip de Miquel, i s'hi exposa que comprenia terres, la casa senyorial i altres edificacions pels treballadors.

Els Miquel van posseir la finca fins a mitjan segle XX, quan va ser venuda i comprada per Maria Ymbern i Cànovas, els hereus de la qual en són encara els propietaris.

Bibliografia

DIVERSOS AUTORS (2011): El Pla del Penedès. Entre un mar de vinyes, Ajuntament del Pla del Penedès-Edicions i Propostes Culturals Andana, SL.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1985). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Pla del Penedès.

LLORAC I SANTIS, Salvador (2004): "Història i patrimoni arquitectònic del Penedès. Una mansió rural molt singular, l'Aguilera del Pla", Del Penedès, núm. 9, p.17-21.

